

נתוח כמותי ותכני של פורומים ב"קהילות יחסים" בישראל, צרפת ואנגליה : מחקר השוואתי

/גיל מאי

תקציר

תפקידן של קהילות מקוונות חשוב משום שהן מאפשרות לנו לקבל ולשתף במידע, ליצור קשרים חברתיים, לקבל ולתת תמיכה, ליצור קשרים עם אחרים בעלי עניין משותף, לרכוש תכנים לימודיים, חפצי ערך, ועוד, וכל זאת, ללא צורך בקימה מהכסא. בין הסוגים השונים של הקהילות המקוונות נמצאות גם הקהילות החברתיות. קהילות אלו מטרתן לתת תמיכה בנושא מסוים, לשתף במידע היכול להועיל בסיטואציות נדרשות, וכן, לספק אפיק לשחרור לחצים וספקות.

מטרת מחקר זה הייתה לבדוק האם קיימים הבדלים בין ארצות שונות לגבי המשתתפים הבאים: רמת הפתיחות בפורומים; אורך ההודעות והקשר בינו לבין רמת הפתיחות; סוגי ההודעות המופיעות בפורומים; והבדלים במטרות ההודעה הנובעות מנורמות חברתיות. כמו כן ניסה המחקר לבדוק מהם הגורמים המשפיעים על אופיין של הקהילות הוירטואליות הללו.

מחקרנו התמקד בקהילות חברתיות בנושא אהבה וזוגיות, משלוש ארצות שונות: אנגליה, צרפת וישראל. נבחרו תשעה פורומים בנושא זה, שלושה פורומים מכל ארץ. שיטת המחקר היתה ניתוח תוכן איכותי וכמותי. תקופת המחקר השתרעה על כארבעה שבועות בחודש פברואר, שנת 2007.

מן הממצאים עולה כי ישראלים ביטאו פתיחות גבוהה יותר בהשוואה לצרפתים ולבריטים, אך עם זאת, נראה כי ההבדלים הינם קטנים מאוד וכי מרבית המשתתפים, באופן כללי, שמרו על רמת פתיחות נמוכה. עוד נמצא כי אחוז גבוה של גולשים צרפתים כתבו הודעות קצרות, בהשוואה לאחוז הגולשים הישראלים והבריטים. כך, למשל, אחוז הגולשים הצרפתים שכתבו הודעות באורך בינוני או ארוך, נמוך יותר בהשוואה לאחוז הגולשים הישראלים והבריטים שעושים כן. כמו כן, נמצא כי ההבדלים הגדולים ביותר נמצאו לגבי סוגי ההודעות: שיתוף בחוויה/ בעיה, עצות ופניה אישית למשתתפים. שיעור גבוה יותר של הודעות של משתמשים בריטים וישראלים הן מסוג שיתוף בחוויה ועצות בהשוואה למשתמשים צרפתיים, אשר אצלם בלט שיעור גבוה יותר של הודעות מסוג פניה אישית למשתתפים. אף כי לא נמצא הבדל משמעותי בין הארצות השונות לגבי מטרות ההודעה הנובעות מנורמות חברתיות, נמצא כי אחוז גבוה יותר של גולשים בריטים משתמשים בפורום ליצירת קשרים חברתיים, בהשוואה לגולשים ישראלים וצרפתים.

עוד נמצא כי אופיין של הקהילות נקבע בידי מנהליהן ובידי חבריהן. מנהלי הקהילה קובעים את הטון והאווירה של הפורום, מכוונים את הגולשים, אם על ידי קווים מנחים לפני הכניסה לפורום, ואם על ידי מתן הערות והכוונה לגולשים, תוך כדי ההשתתפות בפורום. גם חברי הקהילה משפיעים על אופי הקהילה, חברתי, תומך, מקצועי, בהודעות שהם מפרסמים, היקף התמיכה וההיענות להודעות הגולשים האחרים ורמת הקשרים החברתיים בינם לבין עצמם. ניתן היה לזהות בפורומים אלו את המשתתפים הותיקים והפעילים. בדרך כלל המשתתפים הותיקים הם שהכתיבו את הטון בפורומים. הם קיבלו לקהילה את המשתתפים החדשים ואפשרו להם להתאקלם ולקבל מידע על אופי ההתנהלות בפורום והם גם דחו את השונה והמוזר.

מאפייני הפורומים שנחקרו היו נוכחים בכל פורום ברמות שונות. בכל ארץ היה פורום אחד שהיה בעל אופי יותר מקצועי, NRG בישראל, Amour-Love בצרפת ו-The Hip Forum באנגליה, תוצאה ישירה של מעורבות הנהלת הפורומים בהודעות. הפורומים האחרים, שימשו כתמיכה בנושאי זוגיות, אך שימשו גם כמקום מפגש חברתי גרידא.

מגבלה עיקרית של מחקר זה הייתה הסובייקטיביות של השיפוט. כמו בכל ניתוח תוכן, החוקר עצמו מפרש את התכנים, והטקסט נתון לפרשנותו הבלעדית. ניתוח התוכן בעבודה זו הסתייע בכלים כמותיים, אך התוצאות שנתקבלו היו מושפעות מהתפיסה האישית של הנושא על ידי החוקר, אשר ניסח ובנה את השאלות וסולמות המדידה.

כאמור, מחקרנו התמקד בשאלות מסוימות בלבד ויש מקום למחקרים נוספים אשר ישוו את אופן ותוכן הכתיבה בפורומים בעלי תכנים שונים, יבדקו את מידת שיתוף המידע ואת השפעת הנורמות השונות בפורומים בעלי תכנים שונים.

מס. מיון בספרייה:
004.693 גיל.נת תשס"ט
מס. מערכת בספרייה:
001188654